

สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วย ๑๓ หมวด รวม ๑๓๘ มาตรา วางกรอบการเปลี่ยนผ่านประเทศสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างครอบคลุม ตั้งแต่การรับรองสิทธิของประชาชนและกำหนดหน้าที่ของรัฐ ไปจนถึงการออกแบบกลไกนโยบาย กองทุน แผนยุทธศาสตร์ ระบบข้อมูลดิจิทัล มาตรการควบคุมการผลิตและการบริโภค การจัดการวัสดุไม่ใช่แล้ว ตลอดจนเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ภาษี และมาตรการบังคับใช้ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นวงจรครบทุกช่วงชีวิตของผลิตภัณฑ์และวัสดุ

๑. ส่วนนำ (มาตรา ๑-๕)

กำหนดชื่อพระราชบัญญัติและวันที่เริ่มใช้บังคับ โดยให้กฎหมายทั้งฉบับมีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และกำหนดให้มาตรการบางส่วน เช่น เรื่องพื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนและภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน เริ่มใช้บังคับช้ากว่า ๒ ปี เพื่อเป็นระยะเปลี่ยนผ่านให้ภาครัฐและภาคเอกชนได้ปรับตัว

กำหนดขอบเขตการใช้บังคับ โดยไม่ครอบคลุมการจัดการวัสดุอันตรายและของเสียกัมมันตรังสีซึ่งมีกฎหมายเฉพาะดูแลอยู่แล้ว อีกทั้งเปิดช่องให้รัฐบาลสามารถออกพระราชกฤษฎีกายกเว้นการใช้บังคับกฎหมายนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนในบางกรณีที่เป็นกรณีจำเป็นเป็นการชั่วคราวได้ แต่ต้องกำหนดกรอบเวลาแน่นอนและไม่เกิน ๒ ปีในแต่ละครั้ง

วางคำนิยามสำคัญ (มากกว่า ๓๐ นิยาม) เพื่อกำหนดความหมายทางกฎหมายสำหรับใช้ตีความและบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งฉบับ พร้อมทั้งกำหนดให้หน่วยงานรัฐเจ้าภาพหลายกระทรวงมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อกำหนดรายละเอียดด้านภาษี เงินสมทบ และค่าธรรมเนียมภายใต้พาดานที่กำหนดในกฎหมายนี้

ตัวอย่างคำนิยามสำคัญภายในพระราชบัญญัติเศรษฐกิจหมุนเวียน พ.ศ.

คำ	นิยาม
เศรษฐกิจหมุนเวียน	“เศรษฐกิจหมุนเวียน” หมายความว่า รูปแบบการผลิตและการบริโภคซึ่งมุ่งหมายให้เกิดการลดการใช้ทรัพยากรปฏุมภูมิ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ป้องกันหรือลดการเกิดขยะและมลพิษตั้งแต่กระบวนการผลิต รวมทั้งการลดปริมาณสารอันตรายที่อยู่ในวัสดุและผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบให้วัสดุและผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย สามารถนำมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรใช้ใหม่ ผลิตซ้ำหรือหมุนเวียนใช้ประโยชน์ได้ตลอดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์
หลักลำดับขั้นการจัดการขยะ	“หลักลำดับขั้นการจัดการขยะ” หมายความว่า หลักเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญของมาตรการในการจัดการวัสดุไม่ใช่แล้วและขยะสุดท้าย โดยให้เลือกใช้มาตรการที่สามารถป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้มากที่สุดเป็นลำดับแรก และให้ใช้มาตรการที่ก่อให้เกิดผลกระทบสูงกว่าเป็นลำดับถัดไปตามลำดับ ดังต่อไปนี้ (๑) การป้องกันการเกิดขยะและการลดการใช้ทรัพยากร (๒) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (๓) การแปรใช้ใหม่

คำ	นิยาม
	หรือการปรับปรุงสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ (๔) การนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น รวมถึงการใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อผลิตพลังงาน (๕) การกำจัดขั้นสุดท้ายด้วยวิธีฝังกลบหรือวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
หลักความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR)	“หลักความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต” หมายความว่า หลักกฎหมายซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ การคัดเลือกวัสดุ ไปจนถึงขั้นตอนหลังจากที่ผลิตภัณฑ์กลายเป็นวัตถุไม่ใช้แล้ว ทั้งในทางกายภาพและการเงิน เพื่อให้เกิดการเก็บรวบรวม การแปรรูปใหม่ หรือการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสม และส่งเสริมให้เกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดปริมาณของเสีย
การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสีย	“การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสีย” หมายความว่า สถานะของวัตถุไม่ใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการแปรรูปใหม่หรือการบำบัดฟื้นฟูจนมีคุณลักษณะและสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่คณะกรรมการประกาศกำหนด มีความต้องการในการใช้งาน มีตลาดรองรับที่แน่นอน และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัย
หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล	“หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล” หมายความว่า ชุดข้อมูลดิจิทัลซึ่งระบุรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของวัสดุ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลการประเมินปริมาณการใช้วัสดุและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ วิธีการถอดประกอบ ช่องทางการซ่อมแซม หรือการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์นั้น โดยเข้าถึงข้อมูลได้ผ่านเครื่องหมายหรือรหัสที่ตรวจสอบได้

๒.หมวด ๑ บททั่วไป (มาตรา ๖-๗)

กำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้เปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคภายในประเทศ จากระบบเชิงเส้น (ผลิต-ใช้-ทิ้ง) ไปสู่ระบบที่ลดการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิและหมุนเวียนทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการนำผลิตภัณฑ์และวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ ซ่อมแซม แปรรูปใหม่ หรือผลิตซ้ำ ตลอดจนจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วให้กลับมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดในทุกภาคส่วน โดยต้องคำนึงถึงการป้องกันและลดสารอันตรายในผลิตภัณฑ์และวัตถุไม่ใช้แล้ว เพื่อลดความเสี่ยงต่อสุขภาพประชาชนและระบบนิเวศในระยะยาว สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน หลักความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิตและผู้บริโภค และหลักลำดับขั้นการจัดการขยะและขยะอาหาร

กำหนดและรับรองสิทธิของบุคคลในระดับพระราชบัญญัติ โดยรับรองสิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีสุขภาพที่ดี สิทธิของผู้บริโภคในการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ สิทธิในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสิทธิในการแสดงความคิดเห็นหรือเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือการโฆษณาสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักคุ้มครองผู้ใช้สิทธิหากกระทำโดยสุจริต พร้อมทั้งกำหนดเสรีภาพของผู้ผลิตและผู้นำเข้าในการออกแบบและคัดเลือกผลิตภัณฑ์ภายใต้กรอบความปลอดภัยและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการสนับสนุนแผนงานเศรษฐกิจหมุนเวียน การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการหมุนเวียน รวมทั้งให้ความรู้ วิจัย พัฒนานวัตกรรม และสร้างความตระหนักรู้ด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

๓. หมวด ๒ คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ (มาตรา ๘-๑๖)

จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีกรรมการโดยตำแหน่งจากหลายกระทรวงและหน่วยงานสำคัญ รวมทั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม โดยกำหนดหลักเกณฑ์การสรรหา วาระการดำรงตำแหน่ง และลักษณะต้องห้ามเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

หมวดนี้ให้อำนาจคณะกรรมการในการเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อคณะรัฐมนตรี จัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์และด้านอาหารส่วนเกิน กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับแผนระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น วางหลักการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เสนอการแก้ไขกฎหมายและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ กำหนดกรอบการใช้จ่ายของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน และออกระเบียบ/ประกาศที่จำเป็น โดยทั้งหมดต้องคำนึงถึงเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ นอกจากนี้ยังวางกติกากาการประชุม การแต่งตั้งอนุกรรมการ การใช้หลักวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง การให้เบี้ยประชุม และอำนาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๔. หมวด ๓ กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๑๗-๓๓)

หมวดนี้ว่าด้วยการจัดตั้ง “กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” ซึ่งเป็นกองทุนใหม่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อใช้เป็นกลไกด้านการเงินในการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม และมาตรการต่าง ๆ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยกำหนดทั้งแหล่งรายได้ ขอบเขตการใช้จ่าย โครงสร้างการบริหารกองทุน และระบบการตรวจสอบความโปร่งใส แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ การจัดตั้งและเงินกองทุน คณะกรรมการบริหารกองทุน สำนักงานและผู้จัดการกองทุน และหลักเกณฑ์ด้านการดำเนินงาน การบัญชี และการตรวจสอบ

๔.๑ ส่วนที่ ๑ การจัดตั้งและเงินกองทุน (มาตรา ๑๗-๒๐)

จัดตั้ง “กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน” เป็นนิติบุคคลของรัฐนอกระบบราชการและรัฐวิสาหกิจ มีสำนักงานกองทุนเป็นหน่วยปฏิบัติ และให้กิจการของกองทุนไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานทั่วไปแต่ต้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ไม่น้อยกว่ามาตรฐาน แหล่งรายได้ของกองทุนมาจากเงินสมทบการใช้วัสดุใช้ครั้งเดียว เงินจากภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียน เงินมัดจำที่ไม่ขอคืน เงินอุดหนุน เงินซึ่งได้รับโอนจากกองทุนอื่นและดอกผล โดยเงินของกองทุนจะไม่ต้องนำส่งเข้าคลัง พร้อมให้อำนาจกองทุนเข้าถือทรัพย์สิน ทำธุรกรรม และลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำได้

๔.๒ ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการบริหารกองทุน (มาตรา ๒๑-๒๔)

กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุน ประกอบด้วยประธานซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน/ลงทุน กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานหลัก และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเงิน เศรษฐกิจหมุนเวียน นวัตกรรม สิ่งแวดล้อม และกฎหมาย พร้อมกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่ควบคุม

ทิศทางการลงทุน อนุมัติแผนและงบประมาณ พิจารณาแต่งตั้งและประเมินผู้จัดการกองทุน ออกระเบียบด้านอุดหนุน การให้กู้ การบริหารการเงิน บุคลากร และการจัดทำรายงานการเงิน ผลการดำเนินงานเสนอคณะกรรมการ นโยบายและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

๔.๓ ส่วนที่ ๓ สำนักงานกองทุนและผู้จัดการกองทุน (มาตรา ๒๕-๒๘)

กำหนดหน้าที่ของสำนักงานกองทุนในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนของกองทุน รับ จ่ายและเก็บ รักษาเงิน ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ พัฒนาระบบบริการ วิจัยและติดตามประเมินผล และจัดทำรายงาน ประจำปี กำหนดให้มีผู้จัดการกองทุนซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารกองทุน มีคุณสมบัติความ เชี่ยวชาญด้านการเงิน การบริหาร และไม่มีผลประโยชน์ขัดกับกองทุน ทำหน้าที่บังคับบัญชาพนักงาน เป็นผู้แทน กองทุนในทางนิติกรรม มีอำนาจบรรจุแต่งตั้งหรือลงโทษบุคลากร

๔.๔ ส่วนที่ ๔ การดำเนินงาน การบัญชี และการตรวจสอบ (มาตรา ๒๙-๓๓)

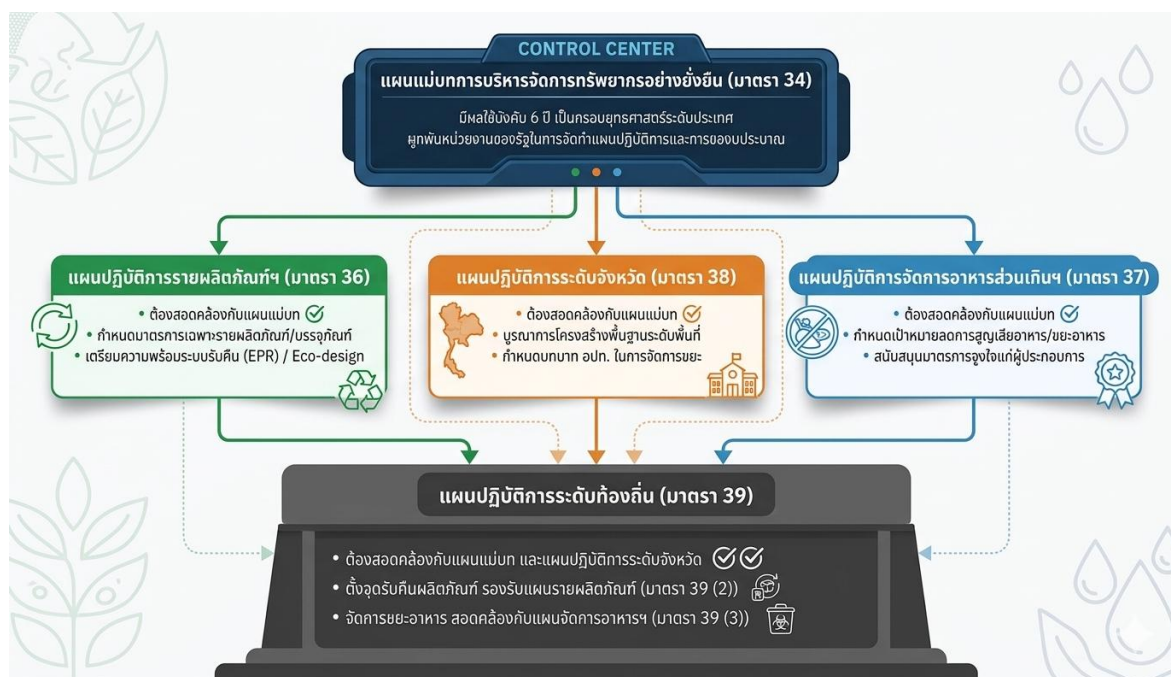
วางหลักเกณฑ์การให้กู้แก่เอกชนและการลดหย่อนหรือยกเว้นดอกเบี้ย รวมถึงการแต่งตั้งอนุกรรมการ กลั่นกรองโครงการของเอกชน กำหนดมาตรฐานการบัญชี การตรวจสอบภายในและภายนอกโดย สตง. หรือผู้สอบ บัญชีภายนอก และบังคับให้กองทุนเผยแพร่ข้อมูลเป้าหมาย ตัวชี้วัด รายรับ-รายจ่าย ผลผลิต-ผลลัพธ์ และความ คุ่มค่า ผ่านระบบสารสนเทศเพื่อความโปร่งใส

๕. หมวด ๔ แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๓๔-๔๓)

หมวดนี้กำหนดให้ประเทศต้องมี “แผนแม่บทการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน” ระยะ ๖ ปี เป็นกรอบ ใหญ่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยระบุข้อมูลและดัชนีด้านทรัพยากร เป้าหมายการลดการผลิตและการ บริโภควัสดุ การลดอาหารส่วนเกิน วัสดุไม่ใช้แล้ว และขยะสุดท้าย มาตรการส่งเสริมให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าลดการใช้ ทรัพยากรปฐมภูมิและเพิ่มการใช้ทรัพยากรทดแทน การปรับปรุงระบบจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ระบบมัดจำคืนเงิน และหลักเกณฑ์การสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสีย รวมทั้งการ สนับสนุนการวิจัย นวัตกรรม และแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการตรวจสอบย้อนกลับ เมื่อจัดทำแผนแม่บทต้องผ่าน กระบวนการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมายจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และเมื่อ คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว แผนแม่บทจะประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐใน การจัดทำแผนปฏิบัติการและการเสนองบประมาณรายจ่ายประจำปี

ภายใต้กรอบแผนแม่บท หมวดนี้ยังกำหนดให้ต้องมีแผนปฏิบัติการหลักอย่างน้อย ๔ ระดับ ได้แก่ (๑) แผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือบรรจุภัณฑ์เป้าหมาย (๒) แผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะ อาหาร (๓) แผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับจังหวัด และ (๔) แผนปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจ หมุนเวียนระดับท้องถิ่น (สำหรับพื้นที่เป้าหมายหรือที่มีความพร้อมก่อนตามที่ประกาศกำหนด) พร้อมกำหนด หน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการบริหาร ขับเคลื่อน และรายงานผลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน แห่งชาติ รวมทั้งกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับหลัก เศรษฐกิจหมุนเวียน และให้การจัดสรรเงินจากกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนสนับสนุนโครงการที่ตอบโจทย์แผน เหล่านี้ อีกทั้งเปิดทางให้คณะกรรมการสนับสนุน “ข้อตกลงความร่วมมือภาคสมัครใจ” ระหว่างรัฐกับภาคธุรกิจ

หรือภาคส่วนต่าง ๆ เป็นกลไกเสริมในการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บท โดยไม่เป็นการผ่อนคลายมาตรการบังคับตามกฎหมายหลัก

แผนภาพความเชื่อมโยงระหว่างแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการต่างๆในหมวดที่ ๕

๖.หมวด ๕ ระบบข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ (มาตรา ๔๔-๕๐)

กำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดตั้ง “แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนแห่งชาติ” เป็นระบบกลางในการรวบรวม เชื่อมโยง วิเคราะห์ และบริหารข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การใช้ การซ่อมแซม การนำกลับมาใช้ซ้ำ การแปรใช้ใหม่ และการจัดการผลิตภัณฑ์ วัสดุ หรือวัตถุไม่ใช้แล้วตลอดวัฏจักรชีวิต

แพลตฟอร์มนี้ใช้สนับสนุนการกำหนดนโยบาย การติดตามดัชนีตามแผนแม่บท และการบังคับใช้กฎหมายเป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับระบบความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) การประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและคาร์บอนเครดิต การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่ส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน และการส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกันทางอุตสาหกรรม โดยมีทะเบียนเศรษฐกิจหมุนเวียนดิจิทัล ระบบรายงานและติดตามผล รวมถึงระบบเปิดเผยข้อมูลสาธารณะเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งกำหนดให้ข้อมูลในแพลตฟอร์มจำแนกเป็นข้อมูลสาธารณะและข้อมูลความลับทางการค้า วางมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ มาตรการป้องกันห้ามเปิดเผยข้อมูลความลับ

นอกจากนี้หมวดนี้ยังวางกรอบสำหรับ “หนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล” ซึ่งเป็นชุดข้อมูลดิจิทัลที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ครอบคลุมข้อมูลองค์ประกอบวัสดุ การใช้วัสดุและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การออกแบบเชิงนิเวศ ช่องทางการซ่อมแซม และการจัดการเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน โดยเปิดช่องสำหรับการใช้หนังสือเดินทางดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการเข้าถึงเงินจากกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

๗. หมวด ๖ การลดปริมาณการบริโภควัสดุและการลดการสร้างขยะ (มาตรา ๕๑-๖๒)

หมวดนี้มุ่งควบคุมการออกแบบ การผลิต การบริโภค และการให้บริการ เพื่อลดการใช้ตั้งแต่ต้นทาง โดยห้ามวัตถุใช้ครั้งเดียวหรือผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่เสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ และรวมถึงผลิตภัณฑ์ย่อยสลายยาก กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจลดการใช้วัสดุและเพิ่มวัสดุทุติยภูมิ รวมทั้งวางมาตรการด้านอาคารเชิงนิเวศ สิทธิผู้บริโภคในข้อมูลบนฉลาก ข้อกำหนดเกี่ยวกับการโฆษณาด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิในการซ่อมแซมและไม่รับบรรจุภัณฑ์ และมาตรการในสถานประกอบการ/ร้านอาหารเพื่อลดการใช้ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ มาตรการควบคุมที่แหล่งกำเนิดและการออกแบบ สิทธิผู้บริโภคและความโปร่งใสของข้อมูล และ มาตรการในสถานประกอบการและพื้นที่บริการ

๗.๑ ส่วนที่ ๑ มาตรการควบคุมที่แหล่งกำเนิดและการออกแบบ (มาตรา ๕๑-๕๖)

กำหนดให้การควบคุมกิจกรรมการผลิตและการจำหน่ายมุ่งลดการบริโภควัสดุเกินจำเป็นและการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานสั้น โดยห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายวัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว และผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพย่อยสลายยาก หรือมีอัตราการนำกลับมาใช้ซ้ำ/แปรใช้ใหม่ต่ำกว่าตามที่ระบุในกฎกระทรวงภายใต้หลักการระงับไว้ก่อน และต้องทบทวนรายการตามความรู้วิทยาศาสตร์ที่เปลี่ยนไป กำหนดห้ามผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายออกแบบหรือจำกัดประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ให้มีอายุใช้งานสั้นกว่าปกติโดยไม่จำเป็น และให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดให้มีอะไหล่ เครื่องมือ ระบบปฏิบัติการ และคู่มือสำหรับการซ่อมแซม รวมถึงกำหนดระยะเวลารับประกันและเงื่อนไขการซ่อม/เปลี่ยนสินค้าฟรีในกรณีที่สินค้ามีข้อบกพร่อง นอกจากนี้ยังวางหน้าที่ผู้ประกอบธุรกิจให้ลดปริมาณวัสดุออกแบบให้ใช้เพียงเท่าที่จำเป็น หรือใช้ซ้ำได้ และเพิ่มสัดส่วนวัสดุแปรใช้ใหม่ในผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ พร้อมกำหนดให้มีการจัดทำแผนลดวัสดุ รายงานการใช้วัสดุผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และมาตรการด้านการก่อสร้างเชิงนิเวศเศรษฐกิจเพื่อให้อาคารใช้วัสดุทุติยภูมิและวัสดุที่หมุนเวียนได้มากขึ้น

๗.๒ ส่วนที่ ๒ สิทธิผู้บริโภคและความโปร่งใสของข้อมูล (มาตรา ๕๗-๖๐)

กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่ควบคุมฉลากหรือผลิตภัณฑ์ตามที่คณะกรรมการกำหนดต้องแสดงข้อมูลสำคัญด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนบนฉลากหรือผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น สัดส่วนวัสดุที่นำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ ดัชนีการซ่อมแซมได้ง่าย ปริมาณวัตถุอันตรายสำคัญ และดัชนีการย่อยสลาย พร้อมกลไกให้รัฐตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าว ห้ามผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาหรือแสดงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นเท็จ หรือเกินความจริง หรือทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด และรับรองสิทธิผู้บริโภคในการได้รับการซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ให้ใช้งานได้ตลอดอายุการใช้งานที่เหมาะสม ภายใต้ค่าบริการที่ไม่เกินสมควร รวมถึงสิทธิในการขอรับสินค้าโดยไม่รับบรรจุ

ภัณฑ์ และสิทธิในการเติมสินค้าในภาชนะเดิมหรือภาชนะที่นำมาเอง โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจที่อยู่ในขอบเขตที่กำหนดมีหน้าที่จัดให้มีทางเลือกดังกล่าวอย่างชัดเจนภายใต้เงื่อนไขด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย

๗.๓ ส่วนที่ ๓ มาตรการในสถานประกอบการและพื้นที่บริการ (มาตรา ๖๑-๖๒)

กำหนดให้สถานประกอบการหรือกิจการบางประเภทที่มีลูกค้า ผู้รับบริการ หรือแรงงานตามเกณฑ์ที่กำหนด ต้องปฏิบัติตามมาตรการเพื่อลดการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียวภายในสถานประกอบการหรือกิจการ และส่งเสริมการใช้ภาชนะหรือระบบบริการที่ใช้ซ้ำได้ตามหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวง อีกทั้งห้ามผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่มในพื้นที่ที่กำหนดให้บริการอาหารและเครื่องดื่มภายในร้านด้วยวัตถุใช้ครั้งเดียว เว้นแต่ในกรณีที่จำเป็นด้านสุขอนามัยหรือความปลอดภัยตามที่กำหนดโดยประกาศ ทั้งนี้ การออกประกาศต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวของประชาชนและผู้ประกอบกิจการ และอาจกำหนดช่วงเวลาการบังคับใช้แตกต่างกันตามประเภทสินค้าและพื้นที่ได้

๘. หมวด ๗ การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้ว (มาตรา ๖๓-๘๖)

หมวดนี้กำหนดให้การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วต้องเป็นไปตามหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ และให้รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้สอดคล้องและรายงานผลการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะสุดท้ายอย่างสม่ำเสมอ หมวดนี้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ การคัดแยก การกำจัด ระบบการนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ตามหลักความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (EPR) และกลไกทางเศรษฐศาสตร์และตลาดเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียน

๘.๑ ส่วนที่ ๑ การคัดแยก (มาตรา ๖๓-๖๗)

กำหนดให้การจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วต้องสอดคล้องกับหลักลำดับขั้นของการจัดการขยะ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติบังคับให้มีการคัดแยกวัตถุไม่ใช้แล้วตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด โดยเฉพาะการแยกผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป้าหมายภายใต้ระบบ EPR ออกจากมูลฝอยอื่น พร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งมอบวัตถุเหล่านี้ให้ระบบรับคืนขององค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์ (PRO) หรือผู้ผลิต และได้รับการสนับสนุน/ชดเชยค่าใช้จ่ายตามอัตราที่กำหนด นอกจากนี้ยังกำหนดหน้าที่ของผู้บริโภคในการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด ส่งคืนผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว ณ จุดรับคืน ไม่ทิ้งปนกับขยะทั่วไป และปฏิบัติตามคำแนะนำบนฉลากหรือหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล รวมทั้งวางมาตรการเฉพาะสำหรับภาคก่อสร้างให้เจ้าของโครงการหรือผู้รับเหมาเตรียมแผนจัดการวัสดุเหลือใช้ คัดแยกวัสดุก่อสร้างที่นำกลับมาใช้หรือแปรใช้ใหม่ได้ และห้ามกำจัดของเสียก่อสร้างแบบผสมด้วยการฝังกลบหรือทิ้งในที่สาธารณะ

๘.๒ ส่วนที่ ๒ การกำจัด (มาตรา ๖๘-๖๙)

ห้ามมิให้บุคคลใดทิ้ง ฝังกลบ เผาในที่โล่ง หรือจัดการของเสียหรือวัตถุที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดด้วยวิธีที่เสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยให้ต้องส่งผ่านจุดรับคืนหรือส่งมอบให้ผู้ประกอบกิจการของเสียที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น อีกทั้งห้ามการถอดแยกชิ้นส่วนเพื่อสกัดวัสดุ หรือกำจัดเครื่องใช้ไฟฟ้าและ

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช่แล้วในลักษณะที่อาจทำให้สารอันตรายรั่วไหล เว้นแต่ดำเนินการโดยผู้ประกอบกิจการที่ขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรกำจัดเศษวัสดุเพื่อสิ่งแวดล้อมและปฏิบัติตามมาตรฐานเทคนิคที่กำหนด โดยยกเว้นการซ่อมแซมเพื่อยืดอายุการใช้งาน การถอดแยกที่ไม่ก่ออันตราย และการซื้อขายสินค้าที่ยังใช้ได้ตามปกติ

๘.๓ ส่วนที่ ๓ การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือแปรใช้ใหม่ตามหลักความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (มาตรา ๗๐-๘๐)

กำหนดกรอบหลักการของระบบ EPR โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ต้องเข้าสู่ระบบความรับผิดชอบต่อที่เพิ่มขึ้นของผู้ผลิต (คำนึงถึงปริมาณขยะ ความยากในการจัดการ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม) และเปิดช่องทางให้สามารถผ่อนปรนสำหรับผู้ประกอบการ SME อย่างเหมาะสม ผู้ผลิตและผู้นำเข้าที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายต้องขึ้นทะเบียนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เข้าสู่ระบบ EPR ผ่านการทำสัญญากับ “องค์กรรับผิดชอบจัดการบรรจุภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์” หรือ PRO หรือได้รับอนุญาตให้จัดการซากด้วยตนเอง (IRP) กำหนดแนวทางการจัดทำแผนความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ ข้อกำหนดเกี่ยวกับเก็บและจ่ายค่าบริการตามต้นทุนจริงและคุณลักษณะผลิตภัณฑ์ รายงานปริมาณการจำหน่าย/จัดเก็บ และผลการนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยอยู่ภายใต้การกำกับของกรมควบคุมมลพิษ หมดวาระของบทบาทของ PRO และผู้ให้บริการแพลตฟอร์มดิจิทัลอีคอมเมิร์ซ ให้มีหน้าที่ตรวจสอบสถานะการขึ้นทะเบียนและการเข้าระบบ EPR ของผู้ผลิต งดให้บริการขาย/จัดส่งสินค้าแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม เรียกเก็บค่าบริการจัดการผลิตภัณฑ์ในกรณีที่ผู้ผลิตยังไม่เข้าระบบ และจัดให้มีพื้นที่แสดงข้อมูลหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัลและช่องทางรับคืนซากผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลและสามารถส่งคืนได้สะดวก

๘.๔ ส่วนที่ ๔ กลไกทางเศรษฐศาสตร์และตลาดเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๘๑-๘๖)

กำหนดกลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร เช่น การกำหนดระบบ “มัดจำคืนเงิน” สำหรับผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์บางประเภท โดยกำหนดอัตราเงินมัดจำ วิธีเก็บและคืนเงิน และให้เงินมัดจำที่ไม่มีผู้ซื้อคืนตกเป็นรายได้ของกองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน หมดวาระให้ผลพลอยได้จากกระบวนการผลิตที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างปลอดภัยไม่ถือเป็น “วัตถุไม่ใช่แล้ว” เปิดทางให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศให้วัตถุไม่ใช่แล้วบางประเภทสิ้นสุดสถานะการเป็นของเสียเมื่อผ่านกระบวนการจนมีตลาดรองรับและปลอดภัย รวมถึงการกำหนด “เขตส่งเสริมอุตสาหกรรมหมุนเวียน” เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างโรงงาน การจัดทำฐานข้อมูลวัสดุและของเสียเชื่อมกับแพลตฟอร์มดิจิทัล และการให้สิทธิประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช่วัสดุตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๙.หมวด ๘ การลดและการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร (มาตรา ๘๗-๙๐)

หมวดนี้กำหนดลำดับหลักการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหารให้เป็นไปตามหลักป้องกันการเกิดขยะและหลักลำดับขั้นการจัดการขยะ โดยเรียงจากการส่งต่อเพื่อการบริโภคของมนุษย์ การใช้เป็นอาหารสัตว์ การนำไปแปรรูป การใช้ประโยชน์ทางเกษตรกรรมหรือกักเก็บพลังงาน จนถึงการจัดหรือฝังกลบเป็นทางเลือกสุดท้าย กำหนดให้มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยอาหาร การคัดแยก และการบริหารจัดการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดทำเพื่อคุ้มครองผู้ส่งต่อและผู้รับอาหารส่วนเกิน

กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหารให้ต้องบริหารจัดการเพื่อลดอาหารส่วนเกินและขยะอาหารตามกฎกระทรวงที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการจัดการอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร เช่น การจัดทำแผนป้องกันและลดอาหารส่วนเกินในระดับองค์กร มาตรการด้านฉลากและบรรจุภัณฑ์ ระบบคัดแยกที่เหมาะสม และการจัดทำ-รายงานข้อมูลปริมาณอาหารส่วนเกินและขยะอาหาร นอกจากนี้ยังวางระบบอนุญาตและมาตรฐานสำหรับ “องค์กรจัดการอาหารส่วนเกิน” ให้รับมอบ คัดแยก เก็บรักษา ขนส่ง และส่งต่ออาหารส่วนเกินให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนด ภายใต้มาตรฐานด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยของอาหาร พร้อมทั้งกำหนดบทบาทของหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดตั้งศูนย์จัดการอาหารส่วนเกินระดับจังหวัด การสุ่มตรวจคุณภาพอาหารส่วนเกิน และการติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการในระดับประเทศและพื้นที่

๑๐.หมวด ๙ พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียนและค่าธรรมเนียมการจัดการขยะจากการท่องเที่ยว (มาตรา ๙๑-๙๓)

หมวดนี้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด “พื้นที่คุ้มครองพิเศษเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน” ในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวสูง มีกิจกรรมท่องเที่ยวจำนวนมาก หรือมีความอ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม เช่น เกาะ ภูเขาสูง หรือพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เพื่อใช้มาตรการเข้มข้นในการควบคุมการใช้ทรัพยากรและการจัดการวัตถุไม่ใช้แล้วและขยะในพื้นที่ดังกล่าว โดยกำหนดมาตรการห้ามหรือจำกัดการนำเข้า ใช้ แจก หรือจำหน่ายสิ่งของผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยากหรือแพร่กระจายหรือตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้ง่าย การควบคุมการใช้วัตถุใช้ครั้งเดียว และการกำหนดวิธีเก็บ ขน รวบรวม คัดแยก และกำจัดขยะที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ พร้อมทั้งวางกลไกกำกับ ดูแล ติดตาม และเปิดเผยข้อมูลการคุ้มครองพื้นที่ต่อสาธารณะ และกำหนดบทบาทของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

ในด้านการเงิน หมวดนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่คุ้มครองพิเศษมีอำนาจตราข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติเก็บ “ค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว” ภายใต้เพดานอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยเงินค่าธรรมเนียมเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน โดยต้องกำหนดผู้มีหน้าที่ชำระ ผู้จัดเก็บ วิธีการเก็บ การนำส่ง การยกเว้น/ลดหย่อน และการคืนเงินให้ชัดเจน อีกทั้งเปิดทางให้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรมหรือที่พักเป็นผู้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมแทน โดยต้องแสดงรายการค่าธรรมเนียมแยกจากค่าที่พัก และให้สิทธิหักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บได้ไม่เกินร้อยละห้าตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๑๑.หมวด ๑๐ เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว (มาตรา ๙๔-๙๕)

หมวดนี้วางกลไก “เงินสมทบการใช้วัตถุสำหรับใช้ครั้งเดียว” เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคและลดการแจกวัตถุใช้ครั้งเดียวที่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดรายการวัตถุที่ต้องเสียเงินสมทบ โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีหน้าเรียกเก็บเงินสมทบดังกล่าวจากผู้บริโภค โดยสามารถกำหนดอัตราแตกต่างกันตามคุณสมบัติของวัสดุ เช่น สัตว์สวนวัสดุรีไซเคิล ความสามารถในการย่อยสลาย และปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากการกำจัด ทั้งนี้ เมื่อมีการประกาศใช้ ผู้

ประกอบธุรกิจต้องเรียกเก็บเงินสมทบ ณ จุดขายหรือจุดบริการ แสดงรายการเงินสมทบแยกจากราคาสินค้าหรือบริการ และผู้บริโภคมีสิทธิปฏิเสธไม่รับวัตถุใช้ครั้งเดียวหรือใช้ภาชนะ/วัตถุทดแทนของตนเองโดยไม่ถูกปฏิเสธการขาย ซึ่งในกรณีดังกล่าวไม่ต้องชำระเงินสมทบ

เงินสมทบดังกล่าวร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้ไม่ถือเป็นรายได้พึงประเมินของผู้ประกอบธุรกิจ และไม่ต้องนำมาคำนวณเป็นฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยต้องนำส่งเข้ากองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียนตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง และไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน หากผู้ประกอบธุรกิจไม่นำส่งหรือส่งไม่ครบถ้วน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจแจ้งให้ชำระให้ถูกต้องภายในกำหนดเวลา และหากยังฝ่าฝืนจะต้องชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ ๑.๕ ต่อเดือนของเงินสมทบที่ค้าง พร้อมทั้งอาจถูกสั่งปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

๑๒.หมวด ๑๑ ภาษีเพื่อเศรษฐกิจหมุนเวียน (มาตรา ๙๙-๑๐๙)

กำหนดภาษีเฉพาะกิจเพื่อสะท้อนต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมจากการใช้ทรัพยากรปฐมภูมิและการกำจัดของเสีย และเพื่อส่งเสริมการลดการใช้ทรัพยากรใหม่และเพิ่มการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน โดยไม่ใช้ภาษีเพื่อหารายได้ทั่วไปของรัฐ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

- ๑) ภาษีการใช้วัตถุดิบปฐมภูมิ
- ๒) ภาษีการสกัดหรือนำทรัพยากรมาใช้
- ๓) ภาษีการกำจัดวัตถุไม่ใช่แล้ว

โดยกำหนดให้กรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดเก็บ ภายใต้หลักการกำหนดฐานภาษีและอัตราที่อาจแตกต่างกันตามประเภท ปริมาณ น้ำหนัก หรือความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมของวัสดุหรือวิธีการกำจัด และต้องไม่เกินเพดานอัตราภาษีที่กำหนดท้ายพระราชบัญญัตินี้

หมวดนี้ยังเปิดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนภาษีสำหรับการใช้วัสดุแปรใช้ใหม่หรือทรัพยากรหมุนเวียน ผลพลอยได้ วัสดุทุติยภูมิ ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนหรือมีหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล รวมถึงกิจการในเขตอุตสาหกรรมหมุนเวียน พร้อมวางหลักการให้รายได้จากภาษีดังกล่าวนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน แต่รัฐต้องจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่ง (ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของรายได้ภาษีในปีก่อน) ให้กองทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน และกำหนดกระบวนการด้านภาษี เช่น การยื่นแบบ การประเมินภาษี การอุทธรณ์ การทูลเกล้าฯชำระภาษี การคิดเบี้ยปรับเงินเพิ่ม และอำนาจยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษี โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยอนุโลม

๑๓.หมวด ๑๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๑๑๐-๑๑๒)

กำหนดอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสอบถาม เรียกข้อมูล เข้าตรวจสอบสถานที่/โรงงาน เข้าถึงระบบดิจิทัล และหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ เก็บตัวอย่างวัตถุเพื่อวิเคราะห์ และดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยต้องมีพยานหลักฐานเพียงพอและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ รวมถึงการใช้เทคโนโลยี

เพื่อความโปร่งใส พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนด และมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้มาตรการตรวจสอบและบังคับใช้มีประสิทธิภาพ

๑๔.หมวด ๑๓ มาตรการปรับเป็นพินัย (มาตรา ๑๑๓-๑๓๐)

หมวดนี้กำหนดกลไก “ปรับเป็นพินัย” แทนโทษอาญา โดยให้อำนาจรัฐมนตรีแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับ และวางหลักการทำงานแบบองค์คณะเมื่อเพดานค่าปรับสูง กำหนดอัตราค่าปรับสำหรับการกระทำผิดประเภทต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูลเท็จในหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์หรือรายงาน EPR การผลิต/นำเข้า/จำหน่ายวัตถุต้องห้าม การไม่จัดให้มีตัวเลือกไม่รับบรรจุภัณฑ์ การไม่จัดตั้งจุดรับคืน การทิ้ง-ฝังกลบ-เผาขยะผิดกฎหมาย การไม่ขึ้นทะเบียนหรือไม่เข้าระบบ EPR การไม่เรียกเก็บ/นำส่งเงินมัดจำและเงินสมทบ การไม่ปฏิบัติตามมาตรการในเขตพิเศษหรือแผนอาหารส่วนเกิน เป็นต้น รวมถึงการกำหนดความรับผิดชอบของกรรมการหรือผู้บริหารของนิติบุคคล เมื่อมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด

๑๕. บทเฉพาะกาล (มาตรา ๑๓๑-๑๓๔)

กำหนดกลไกช่วงเปลี่ยนผ่าน เช่น การใช้คณะกรรมการเฉพาะกิจจากกรรมการโดยตำแหน่งในระยะแรก การให้กรมควบคุมมลพิษทำหน้าที่สำนักงานกองทุนชั่วคราว การเร่งรัดจัดทำแผนปฏิบัติการรายผลิตภัณฑ์กลุ่มสำคัญ ๕ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ๑) บรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์พลาสติก ๒) ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ๓) ยานยนต์ ยางรถยนต์ และแบตเตอรี่ ๔) ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และ ๕) วัสดุก่อสร้าง และวัสดุจากการก่อสร้างและเรือถอน

การจัดหาเงินทุนประเดิมจากกองทุนอื่นและงบประมาณรัฐ และกรอบเวลาการออกกฎหมายลำดับรอง นอกจากนี้ยังขยายเวลาบังคับใช้สำหรับมาตรการหนัก เช่น เงินสมทบวัตถุใช้ครั้งเดียว ภาษีเศรษฐกิจหมุนเวียน ค่าธรรมเนียมท่องเที่ยว และหน้าที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางผลิตภัณฑ์ดิจิทัล เพื่อให้รัฐและภาคธุรกิจ โดยเฉพาะ SME มีเวลาปรับตัวตามที่กำหนด